

Foto: Björn Nordzell

Cypresslummer finns på den svenska rödlistan över hotade arter och är placerad i kategorin sårbar (VU). Den är även fridlyst.

Cypresslummer växer sällsynt i södra Sverige upp till Värmland och Närke.

Till skillnad från de vanligare arterna matt-, rev- och lopplumner har cypresslummer mycket små, fjällika blad som sitter tätt tryckta till stammen. Från ett underjordiskt krypande huvudskott som ligger decimeterdjupt i marken växer det ut ovanjordiska, blågröna och tätt gaffelgrenade 10–20 centi-

meter höga skott. Grenarna är bara 1–1,5 millimeter breda och är alltså obetydligt bredare än tallbarr. På solexponerade växtplatser får skotten ett tätt och ”rakborstliknande” utseende medan de i skuggigare lägen blir glesare.

Under sommaren utvecklar de fertila skotten 3–10 centimeter långa skaft som avslutas med två till sex gulaktiga sporax. Sporererna mognar på sensommaren. Även den nära släktingen mellanlumner (*Diphasiastrum ×zeilleri*) finns på den svenska rödlistan och är placerad i kategorin missgynnad (NT).

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen
CR – Akut hotad
EN – Starkt hotad
VU – Sårbar
NT – Missgynnad
DD – Kunskapsbrist

Illustration: Björn Nordzell

Cypresslummer

är mycket ljuskrävande och trivs bäst på öppna, magra marker som tallmoar, ljunghedar och i kraftledningsgator. Den växer ofta i rena lavmattor. Flera förekomster har utplånats genom barrträdsplanteringar och genom igenväxning orsakad av det minskande skogs- och hedbetet. I Halland sköts ett par cypresslummerområden med hård bränning, vilket tycks vara en överlägsen hävdmetod både för cypresslummen och flera andra ovanliga arter som mellanlumner, hårginst, mosippa, slättergubbe, kattfot och backstarr. Det djupt ner i marken krypande huvudskottet hos cypresslummer ligger väl skyddat vid en brand, som oftast bara sveder av den ytliga vegetationen.

Mellanlumner. Foto: Margareta Edqvist

Plattlumner. Foto: Björn Nordzell

Två nära släktingar till cypresslummer är mellanlumner (*Diphasiastrum ×zeileri*) och plattlumner (*Diphasiastrum complanatum*).

Mellanlummen har troligen uppstått ur en korsning mellan cypresslummer och plattlumner, men betraktas som en egen art. Den växer ofta i samma områden som cypresslummer, men arterna brukar inte växa blandade.

Mellanlummen är oftast mer grön till gulgrön till färgen och grenspetsarna är något bredare (2–2,5 mm). Det underjordiska krypande skottet ligger på cirka 5 cm djup. Även mellanlummen växlar något till utseendet beroende på ljusförhållandena, vilket kan göra artbestämningen besvärlig. De små fjällliknande bladens form och storlek skiljer de båda arterna åt. Grenverkets färg och grenspetsarnas tjocklek (som man noggrant får mäta med millimetermått) är detaljer som är viktiga vid bestämningen.

Plattlummen är mer vanligt förekommande och finns i barrskogar i hela landet. Grenspetsarna är rent gröna till gulgröna, platta och 2,5–4 mm breda. Det krypande skottet ligger i markens ytskikt.

Cypresslummer finns i övriga Norden i Danmark, södra Norge och södra Finland. Den har gått tillbaka mycket i Danmark.

Om du vill läsa mer om cypresslummer eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för cypresslummer hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna.

Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
Världsnaturfonden WWF
ArtDatabanken